

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 130 • Maribor, četrtek, dne 15. decembra 1938 • Leto XIII

Porodi in nezaposlenost kot socialni pojav

Strokovnjaki se bavijo s tem problemom, ker nezaposlenost narašča. Tisk mnogo piše o tem in spravlja v zvezo število porodov in nezaposlenost.

Na nesrečo imamo v tem vprašanju prav dve nasprotni mnenji. Eno pravi, da število nezaposlenih narašča zaradi velikega števila porodov in da bi bila nezaposlenost manjša, če ne bi bilo toliko porodov. Na drugi strani pa trdijo, da bi se nezaposlenost zmanjšala, če bi bilo več porodov.

V naslednjem hočemo po podatkih Lisijena Lora-a pojasniti obe mnenji, kolikor je mogoče.

Oni, ki menijo, da nezaposlenost povzroča preveliko število porodov, so pristaši ideje angleškega ekonomista Mal-tusa, ki pravi, da se ljudje mnogo bolj množe, kakor pomočki za življenjski obstanek. Odtod je mnenje, da more samo omejitev porodov omogočiti zaposlitev vseh ljudi.

Pristaši nasprotnega mnenja pa trdijo nasprotno: Nezaposlenost prihaja odtod, ker ni dovolj naraščaja za porabo produktov. Zato je naravno, da je vzrok tej nesreči pomanjkanje porodov! Zakaj, če nimamo dovolj ljudi, ki jih je treba prehranjevati, če nimamo dovolj ljudi, ki naj porabijo hrano in potrebujejo stanovanja, se industrijska, kmetiška in trgovinska delavnost zmanjšuje — pa se javlja nezaposlenost.

Površni opazovalec se nahaja torej v neprijetnem položaju. Obe mnenji sta navidez absolutno točni. Zato je potrebno, da ju nekoliko podrobneje pregle-damo in primerjamo s stvarnostjo. Dovolj argumentov imamo proti prvemu in dovolj dokazov proti drugemu mnenju!

Oni, ki hočejo nezaposlenost opravičiti s prevelikim številom porodov, pozabljajo, da je bila nezaposlenost največja prav v onih deželah, v katerih je število porodov sorazmerno najnižje. — Zdi se, da jim ni znan niti primer v severni Ameriki.

V letih 1921 in 1925 je znašalo število porodov v ameriških Zedinjenih državah povprečno 22.5 na 1000 prebivalcev. V letih 1931 do 1935 je to število padlo na 17.2. Število porodov se je zmanjšalo za eno četrtno.

Ali kljub temu v letih 1921 in 1925 v Zedinjenih državah ni bilo nezaposlenosti, dočim je bilo v letih 1931 do 1935 skoraj 13 milijonov nezaposlenih oseb!

Pripomniti je še treba, da so bile po vojni določbe o vseljavanju v Zedinjene države jako omejene in se zaradi tega ne more trditi, da bi bilo veliko nezaposlenost povzročilo večje število novih vseljencev.

V Evropi, v deželah, ki so sodelovale v svetovni vojni, je bila največja nezaposlenost 1932. Torej se je pojavila nezaposlenost prav v tisti periodi, ko so na trg dela prihajali letniki takozvanih »jalovih let«, to je, letniki iz 1915 in 1919, ko je bilo število porodov razmeroma majhno.

Nezaposlenost v Evropi je bila torej največja v oni dobi, ko se je pojavilo na trgu dela razmeroma malo mlade delovne sile.

To dejstvo nasprotuje mnenju onih, ki pravijo, da je preveliko število porodov krivo ogromni nezaposlenosti v današnji dobi.

Pa tudi drugo nasprotno mnenje ni utemeljeno v stvarnosti. Od 1931 do 1935 je ostalo število porodov v velikih industrijskih deželah domala enako. Na 1000 prebivalcev je 17.2 porodov v Zedinjenih državah ameriških, 16.6 v Franciji, 16.5 v Nemčiji, 15.5 v Angliji. Toda kljub temu enakemu številu porodov

Bodočnost gospodarstva v Sloveniji

V prav južnih in peščenih pokrajinah naše države, v kršni Dalmaciji, Črni gori in še v nekaterih predelih žive ljudje silno slabo. Deloma je temu kriva zemlja, deloma pa tudi, ker je premajhen javni interes. Če so ljudje živeli sto let in več, zakaj ne bi živeli še sto ali več let. Po teh krajih so tako slabe razmere, da žive ljudje samo od kozjege ali ovčjege sira, čebule, česna in buč. Kruh morda vidijo enkrat ali dvakrat na leto in tuptam nekoliko jančevine. Doma pa je tam nekoliko žganja, ki otopeva polagoma sile siromašnega naroda.

Tak položaj, če se ne motimo, čaka nas v Sloveniji. Še imamo zelene hribe in trate, njive in gozde, vendar pride-lamo že mnogo premalo življenjskih potrebščin doma. Uvažati moramo celo več tisoč vagonov žita poleg drugih potrebščin.

To je zaenkrat pasivna postavka. In če ta postavka postaja večja, kar je ne-

dvomno pričakovati, ker se gospodar-ska politika ne ozira na naše potrebe?

Kako to, da ne?

V poročilih o gospodarskem blago-stanju sicer čitamo lepa poročila. Če pa vzamemo v pretres naše razmere, naš razvoj, vidimo, da se industrija ali seli na jug ali pa da doma propada. Država ima svoj interes, ki je deloma utemeljen. Pravi namreč, da mora biti indu-strija, ki služi vojnim namenom, v sre-dini države. Seli se pa iz Slovenije ne samo taka industrija, ampak tudi dru-ga. — Pravjo pač, da imajo tam toliko davčnih olajšav, da se jim selitev temeljito izplača. Dne 30. decembra bo pa na javni dražbi prodano tudi bivše podjetje Strojne tovarne v Ljubljani. — Samo po navedenih redukcijah in pre-mestitvah obratov je prizadetih nad 3000 delavcev in delavk. Toda to še ni vse, ker groze še nove selitve, še nove demontaže.

Rekli smo, da je Slovenija glede živil pasivna pokrajina. Dosedanja gospo-darska politika jo bo spravila v še večjo pasivnost, v še večje uboštvo, ker ne bo več zaslužka, ki bi nadomestil gospo-darsko pasivnost. Če moramo kupovati živež in druge potrebščine, moramo za-služiti to z industrijo ali z drugimi pri-delki, da si lahko kupimo živila in da lahko neugujemo vsa ta polja in te goz-diče, ki jih še imamo. Če teh prejemkov ni, če jih ne bo, bomo lačni in naša zem-lja in gozdi bodo še hitreje propadali, dokler se pokaže še več reber po naših hribovih in naše njive onemorejo. Tako se utegne ta gospodarski proces pri nas izražati že v bližnji bodočnosti.

Če nam jemljejo »v vojno« indu-strijo, potem je potrebno, da jo nadomeste z novo, ki se bo lahko razvijala po naših krajih. Te ga smisla v našem interesu pa ne vidimo.

Socialisti proti vladi v Franciji

Blumov govor.

V francoski zbornici je bilo vloženih domala sto interpelacij o zunanjem in notranjem političnem položaju. Raz-prava se je vršila o interpelacijah o zu-nanji politiki, vlada pa si je preskrbela zaupnico v poslanski zbornici takoj po zunanjepolitični debati.

Pomembne za situacijo v francoski zbornici so značilne besede Leona Bluma.

Leon Blum je izjavljal na tej seji poslanske zbornice, da socialisti niso krivi, če se je prekinilo sodelovanje med radikali in socialisti, ki so do konca ravnali kar najlojalneje, marveč je prekidi pripravljali Daladier sam. Tako je prišlo do paradoksnе situacije, da se razlaga kot izraz proti vladi predlog socialistične resolucije, v kateri se eno-

stavno izjavlja, da večina zaupa v ob-ljube, ki jih je vlada dala narodu. Blum je ostro napadel Daladiera zaradi nje-govega govora, v katerem ni odgovoril na stavljena vprašanja, marveč namesto tega strastno napadel komuniste. V naj-kritičnejšem trenutku važnih vprašanj Daladier niti omenil ni. Z napadi na komuniste se ne more izpopolniti praznina vladnega programa. Desnica je seveda Blumu ugovarjala z neukusnimi medklici, ni pa prišlo do resnejših in-cidentov. Vendar je predsednik Heriot prekinil sejo za deset minut, na kar je Blum izjavil:

»Odrekam se zaključku svojega go-vora. Demokrati so imeli vsaj nekaj časa priliko, da vidijo živo sliko nove večine.«

Poljska vprašuje ali more računati na pomoč Anglije in Francije

Nemčija je sprožila takozvano ukra-jinsko vprašanje, t. j. združitve vseh Ukrajincev, ki žive na Poljskem in v Sovjetski Rusiji v eno državo.

Poljska bi na ta način izgubila 7 milijonov prebivalcev.

učotavljamo, da je bilo 1932 nezaposle-nih deset odstotkov celotnega prebival-stva v ameriških Zedinjenih državah in v Nemčiji, šest odstotkov v Angliji in komaj tri odstotke v Franciji. Torej, ob enakem številu porodov je nezaposle-nost v posameznih deželah povsem raz-lična.

Pristaši tega mnenja bi mogli ugovar-jati, da bi bila nezaposlenost mnogo manjša, če bi bilo število porodov več-je. Zaradi tega opozarjamo na dejstvo, ki se dočaja na Japonskem. V isti dobi je bilo število porodov na Japonskem dvakrat večje, kakor v Franciji in An-gliji. Vendar je prizadela nezaposlenost le 7 odstotkov japonskega prebivalstva, dočim 6 odstotkov v Angliji in 3 od-stotke v Franciji!

Zmota onih, ki tolmačijo nezaposle-nost z zmanjšanjem števila porodov, je zasnovana na pomotnem mnenju, da po-

V skrbeh kaj bo, se je pričela Polj-ska preorientirati. Sporazumela se je z Rusijo, sedaj pa išče stikov tudi s Parizom in Londonom, kjer je vprašala, ali sme računati na pomoč, ako bi se Nemčiji zahotelo, da prične re-ševati ukrajinsko vprašanje.

meni potrošnik isto kakor kupec. Res je vsako dete, ki se rodi, potrošnik. Toda biti more kupec le toliko, kolikor imajo niega starši posel, ki jim nudi do-hodke. Kadar dete doraste, da samo za-služi, postane kupec, toda samo, če ima zaposlitev. V današnji družbi ni potroš-nik oni, ki to želi biti. V tem je pravza-prav tragedija!

Branilci teh dveh mnenj torej niso imeli uspeha! Rešitev problema neza-poslenosti ni mogoče najti v politiki, ki je za povečanje ali zmanjšanje števila porodov, marveč v gospodarski politiki, ki naj omogoči, da se preskrbi dovolj plačanega dela, dovolj zaposlitve za onih, ki so sposobni za delo.

Taka politika pa zahteva zmago splošnih interesov nad številnimi drobnimi interesi poedinca, ki ovirajo gospodar-ski organizem, da ne more normalno funkcionirati.

Spor med Francijo in Italijo

se zaostruje.

Evropski tisk naglašja, da napetost med Francijo in Italijo zaradi italijan-skih kolonijalnih zahtev popušča, an-gleški delavski list »Daily Herald« pa nasprotno poroča, da je v Afriki ob li-bijski in tunijski meji zbranih 200.000 italijanskih in francoskih vojakov, kar dokazuje, da se Italija pripravlja že dalje časa ter da je spor dosegel že vr-hunec napetosti. Napetost popušča za-enkrat le glede Somalije in Džibutija (železnice).

Zasedanje češkoslovaškega parlamenta

Sprememba ustave

Dne 13. decembra se je sestel češko-slovaški parlament na zasedanje. Izja-vo vlade je podal ministrski predsed-nik Rudolf Beran. V svojem govoru je Beran omenjal žrtve, ki jih je doprine-sla ČSR v preteklih mesecih. Napove-dal je ukrepe vlade; da se vzdrži živ-ljenjski standard ljudstva na sedanji višini. O Židih je izjavil, da se tistim izmed njih, ki so se že živeli v narod-no celoto ni bati ničesar. Pač pa bo izločen ves tuji element. Nadalje je na-glasil potrebo prijateljskih odnošajev s sosedi.

Vlada bo predložila parlamentu po-oblastilni zakon in zakon o spremembi ustave. Sedanja ustava je prav za prav izven veljave. Vse, kar se je v ČSR zgodilo na področju notranje preure-ditve države je revolucionaren akt, za katerega v zakonih ni oslonca.

Volitve v Klajpedi

Litovska vlada ima neprilike z Nemci.

Litvi je priključena pokrajina Klaj-peda (Memel), za katero velja od Dru-štva narodov sklenjeni statut. V tej po-krajini so se vršile preteklo nedeljo, dne 11. decembra volitve v pokrajinski zbor. Nemci so nastopili z enotno listo in so od 29 mandatov dobili 25. Radi tega vlada v Litvi silno razburjenje. — Javnost zahteva odstop vlade. Nemci pa pravijo, da hočejo pripojitev k Nem-ciji.

Radi tega vlada tudi v Parizu in Lon-donu precejšnje vznemirjenje.

Uradna poročila o izidu nedeljskih volitev

Po objavi notranjega ministrstva je dobila lista dr. Stojadinovića 1,636.519, lista dr. Mačka 1,336.833 in lista Dimitrija Ljotića 30.310 glasov.

Uradna objava o skupnem izidu.

Beograd, 12. decembra. AA. Ministrstvo notranjih zadev objavlja pod št. 53.533: Volitve za narodne poslance, ki so bile včeraj, so potekle v redu in miru. Po uradnih podatkih, ki jih je dobilo notranje ministrstvo, so rezultati po posameznih banovinah sledeči (številke pomenijo: prva glasove za listo dr. Stojadinovića, druga glasove za listo dr. Mačka in tretja glasove za listo Dimitrija Ljotića):

dravska:	170.252	45.123	1.132
savska:	111.483	529.712	2.137
dunavska:	372.085	129.269	17.291
moravska:	248.733	77.818	802
drinska:	189.291	136.297	3.806
vrbska:	107.421	101.873	1.071
primorska:	42.781	159.428	2.387
vardarska:	226.716	74.977	133
zetska:	128.174	70.765	1.041
Beograd:	39.683	11.561	510

Skupaj: lista dr. Stojadinovića 1,636.519, lista dr. Mačka 1,336.833, lista dr. Ljotića 30.310.

V odstotkih so dobile vse tri državne liste po posameznih banovinah (razpredeljevane iste):

dravska:	78.64	20.84	0.52
savska:	17.33	82.34	0.33
dunavska:	71.74	24.93	3.33
moravska:	75.98	23.77	0.24
drinska:	57.47	41.38	1.15
vrbska:	51.06	48.43	0.5
primorska:	20.91	77.92	1.17
vardarska:	75.11	24.84	0.05
zetska:	64.09	35.39	0.52
Beograd:	76.68	22.34	0.98

Iz vsega navedenega sledi, da je povprečje po odstotkih sledeče: za listo dr. Stojadinovića 58,90 odst., za listo dr. Mačka 40,21 odst., za listo Ljotića 0,89 odstotkov.

Na podlagi vseh volilnih rezultatov bo po odredbah zakona za volitve narodnih poslancev dobila lista dr. Milana Stojadinovića več kot 300 poslancev, a lista dr. Mačka okrog 70. Lista Dimitrija Ljotića ni dobila po zakonu določenega najmanjšega števila glasov, ter zato ne bo dobila nobenega poslanca.

Rezultati v Sloveniji:

Uradno poročajo:

Srez Ptuj: Marko Kranjc (Stojadinovića) 11.485, Anton Maček (Stojadinovića) 69, skupaj dr. Stojadinovića 11.554; Jožef Lacko (Maček) 46, Kolarič Anton (Maček) 460, skupaj dr. Maček 1467; Drago Šega (Ljotić) 11. Skupaj je glasovalo 13.032 volilcev.

Srez Šmarje: dr. Ogrizek Anton (St.) 5919; Franc Jevšnik (M) 1148, Milan Jenčič (M) 86, Franc Nejedli (M) 146, skupaj dr. Maček 1380; Julij Hmelak (Lj.) 11. Skupno je glasovalo 7.310 volilcev.

Srez Brežice: Tratnik Josip (St.) 4660; Andrej Budič (M) 379, Krunoslav Batošič (M) 74, dr. Vekoslav Kukovec (M) 344, Franc Trupej (M) 1561, skupaj dr. Maček 2465; Franc Zupančič (Lj.) 14. Skupno je glasovalo 7019 volilcev.

Srez Dravograd: Gajšek Karol (St.) 2921, Alojz Rozman (St.) 137, skupaj dr. Stojadinovića 3058; Karol Dobršek (M) 757, Viktor Eržen (M) 1468, Franc Bart (M) 10, skupaj dr. Maček 2235; Hinko Šlajmer (Lj.) 11. Skupno so glasovali 5304 volilci.

Srez Gornji grad: Martin Steblovnik (St.) 2343; Franjo Papež (M) 119, Anton Žehelj (M) 188, skupaj dr. Maček 307; Vinko Vabič (Lj.) 15. Skupaj je glasovalo 3265 volilcev.

Srez Laško: Mirko Bitenc (St.) 3941; Alojz Lešnik (M) 587, Alojz Hohkraut (M) 1119, Josip Petejan (M) 1587, skupno dr. Maček 3293; Ciril Šuštar (Lj.) 41. Skupno je glasovalo 7275 volilcev.

Srez Murska Sobota: Bajlec Franc (St.) 5471, Kranjec Miško (M) 1877, Talanji Franc (M) 1413, skupaj dr. Maček 3230; Rudolf Šimunović (Lj.) 1. Skupaj sta glasovala 8702 volilca.

Srez Konjice: dr. Sevšek Maksim (St.) 3402; Danijel Smersu (M) 33; Brudenman Leopold (M) 85, Zagar Ciril (M) 203, skupaj dr. Maček 321, Julij Hmelak (Lj.) 27. Skupaj je volilo 3750 volilcev.

Srez Ljutomer: Snoj Franc (St.) 6249, Kores Martin (M) 16, Bujan Mirko (M) 396, Skuhala Franc (M) 405, skupaj dr. Maček 817; Matija Golub (Lj.) 8. Skupaj je glasovalo 7074 volilcev.

Srez Dolnja Lendava: dr. Klar Franc (St.) 4606, Grčar Josip (St.) 538, skupaj dr. Stojadinovića 5144; Miško Kranjec (M) 959, Muhvič Rudolf (M) 347, Ljudevit Sež (M) 92, skupaj dr. Maček 1398; Vladimir Kavčič (Lj.) 0. Skupaj je glasovalo 7542 volilcev.

Srez Celje: Mihelčič Alojzij (St.) 10.342, Feder Gradišnik (M) 1486, Ivan Prekoršek (M) 964, skupaj dr. Maček 2450; Vinko Vabič (Lj.) 122. Skupaj je volilo 12.914 volilcev.

Srez Maribor levi breg: Žebot Franjo in Spindler Josip (St.) 14.075, dr. Irgolič Franc in Šunderl Konrad (St.) 442, skupaj dr. Stojadinovića 14.517; dr. Vekoslav Kukovec in Stanislav Lubijski (M) 666, Avgust Reisman in Miloš Vrčnik (M) 981, skupaj dr. Maček 1647; Stanko Koštomaj in Ivan Kranjc (Lj.) 74. Skupno je volilo 16.238 volilcev.

Srez Meribor desni breg: Koban Franc (St.) 7720, Kores Martin (M) 83, Čanžek Andrej (M) 215, Josip Petejan (M) 810, dr. Otmar Pirkmaier (M) 1249, skupaj dr. Maček 2357; Alfonz Šarh (Lj.) 42. Skupaj je volilo 10.129 volilcev.

Srez Slovenjgradec: Teuerschub Ivan (St.) 4945, Simon Blatnik (M) 329, Albert Puncer (M) 108, skupaj dr. Maček 437; Rudolf Šimunović (Lj.) 0. Skupaj je glasovalo 5.382 volilcev.

Srez Kamnik: Štrin Ivan (St.) 7016, Anton Marinček (M) 279, Cerar Anton (M) 555, skupaj dr. Maček 834; Lojze Kanc (Lj.) 125. Skupno je glasovalo 7975 volilcev.

Srez Krško: dr. Miha Krek (St.) 6796; Fran Mesojedec (M) 609, Krunoslav Batošič (M) 275, Milan Mravljje 872, skupaj dr. Maček 1756; I. Stoviček (Lj.) 20. Skupaj je volilo 8572 volilcev.

Srez Kranj: Janez Brodar (St.) 6184, dr. Jakob Mohorič (M) 60, Tomaž Križnar (M) 1419, skupaj dr. Maček 1479; Karol Demšar (Lj.) 83. Skupno je volilo 7746 volilcev.

Srez Litija: dr. Lavrič Jože (St.) 6439, dr. Dragotin Lončar (M) 225, Jurij Arh (M) 612, Josip Strman (M) 347, skupaj dr. Maček 1184; Vinko Sedlar (Lj.) 78. Skupaj je glasovalo 7701 volilcev.

Srez Logatec: Franc Gabrovšek (St.) 3857, dr. Dragotin Lončar (M) 610, Franjo Tavčar (M) 874, skupaj dr. Maček 1484; Vekoslav Bavdek (Lj.) 5. Skupaj je glasovalo 5346 volilcev.

Srez Škofja Loka: Ivan Dolenc (St.) 3958, Lojze Hartman (M) 183, Albin Koman (M) 268, Karol Dolenc (M) 35, skupaj dr. Maček 486; dr. Dragotin Demšar (Lj.) 45. Skupno je volilo 4489 volilcev.

Srez Črnomelj: Dr. Koče Jure (St.) 2946; Peter Koren (M) 1802, Ivan Malešič (M) 280, skupaj dr. Maček 2082; Nikola Vilhar (Lj.) 1. Skupaj je volilo 5029 volilcev.

Srez Novo mesto: dr. Franc Kulovec (St.) 8718, Franc Špehar (M) 528, Robert Germ (M) 243, Ivan Hrovat (M) 209, Josip Matko (M) 361, skupaj dr. Maček 1341; Ferdo Šener (Lj.) 17. Skupno je volilo 10.076 volilcev.

Srez Ljubljana mesto: dr. Korošec Anton in Mašič Pavle (St.) 13.176; dr. Stanovnik in dr. Brečelj A. (M) 424. dr. Al. Kraigher in Leskovšek Franc (M) 417, dr. Kramer Albert in dr. Jelenec Celestin (M) 2791, skupaj dr. Maček 3632; dr. Kandare in Šturn Ture (Lj.) 242. Skupaj je volilo 17.050 volilcev.

Srez Kočevje: Alojz Rišler (St.) 6089, Tomšič Ivan (M) 473, Arko Ivan (M) 956, skupaj dr. Maček 1426; Nikola Vilhar (Lj.) 27. Skupaj je volilo 7547 volilcev.

Srez Ljubljana okolica: dr. Anton Korošec in Stare Mišo (St.) 10.054. Furlan Fran in Čer-

Frank Kroll:

Odlomek iz rudarskega življenja

Skupina brezposelnih v mestu Helper, Utah, se je grela na soncu in se pogovarjala. Lep dan je bil, a kljub temu nič kaj prijeten za brezdelce.

»Čul sem, da je stavke konec,« je dejal Luka Janezu.

»Pravijo, da je tako in da so magnetje pristali na povišanje plače,« odgovori Janez.

»Seveda, ampak sedaj se bo vse podražilo v trgovinah,« je pritrdil Luka. »Povišek so dobili, povišek v trgovinah. He! Dobro znajo, ti tiči! Ali boš šel gledat za delom, Janez?« Po teh besedah se je Luka ozrl z vprašajočim pogledom proti Janezu.

»Mislim iti,« se je odrezal Janez in stegnili spočito roko, katera ni prišla za kakšno težje delo od 1929. leta. Zatem se je ozrl in pokazal gori proti hribom, kjer je bil premogovnik in rekel: »Tja gori bom šel poskusit najprvo. Ako dobim delo, bo dobro in prav. Če ga ne bom, bo pa treba iti kam drugam.«

»Saj je dosti družb tu okoli, delo se bo že dobilo,« je dodal Luka in se ozrl v Janeza.

Sonce se je vedno bolj nagibalo k zatonu in

izgubljalo moč gorkote.

»Mrzlo postaja,« se je zopet oglašil Luka in malo postopical, kakor bi hotel s tem Janezu pritrrditi, da govori resnico.

»Saj res, tudi mene nekam zebe, treba bo dobiti boljše zavetje,« je odgovoril Janez s smehljajočim se obrazom.

»Odkorakala sta skozi lepo mesto in se ozirala po izložbenih oknih raznih trgovin. Na ogiu lepe stavbe, katera je štrlela visoko proti nebu, sta se okrenila in ustavila.

»Torej za delo boš šel gledat?« zopet vpraša Luka Janeza.

Janez je odprl usta in zazdehal, kakor da bi bil že dolgo prikrajšan na spancu ter odgovoril: »Da, jutri bom šel pogledal gori v jamsko pisarno.«

»Tudi jaz bom šel, morda bo kaj za naju,« je dejal Luka.

»Dobro, le pokliči me jutri ob pravem času,« je nekako zapovedovalno odgovoril Janez.

»Bolje bo, ako ti mene pokličeš, ker si bolj siguran,« se odreže Luka.

»Tudi prav, ob sedmi uri jutraj,« je odgovoril Janez in krenil proti domu.

Luka je vstopil v eno izmed prodajal in si kupil zvečilnega tobaka. Kljub slabim ča-

skoro 10.000 redovnikov in redovnic je v naši državi. Od teh jih je 2.575 redovnikov in 6828 redovnic rimsko-katoliške cerkve ter 575 redovnikov in 301 redovnica pravoslavne cerkve.

Svetovna razstava v New-Yorku. Ameriške svetovne razstave se udeležijo tudi Jugoslavija. Finančni minister Letica je v ta namen dovolil 7,8 milijonov kredita. V paviljonu bodo razstavljeni naši proizvodi in material, ki naj označuje socialni in gospodarski razvoj države.

Uvozniki filmov iz neklirinških držav, kot iz Anglije, Amerike in Francije bodo po odredbi finančnega ministra morali plačevati za devize, ki jih nakazujejo v inozemstvo posebne višje tečaje. S tem se bodo filmi iz teh držav znatno podražili, kar bo zopet v korist nemški filmski produkciji, ki se že mnogo let trudi, da si osvoji jugoslovanski filmski trg.

Nemirna Rumunija. Nemiri se v Rumuniji še vedno ponavljajo, zato je kralj Carol sklenil, da bo sam skušal napraviti red, ker odpor proti vladi patriarha Mirona Christea vedno bolj narašča. Kralj bo skušal pridobiti za sodelovanje Julija Maniua, ki vodi borbo proti sedanemu rumunskemu režimu.

Zakon o izvedbi agrarne reforme pripravlja madžarska vlada. Vlado vznemirja naraščajoča nezadovoljnost kmetov in poljedelcev, ker je domala 90 odst. madžarske zemlje v rokah veleposestnikov, grofov in baronov.

Grof Ciano bo obiskal madžarskega regenta Horthy-a. Poročila pravijo, da bodo ob tej priliki razpravljali o srednjeevropskih vprašanjih.

Masarykovi otroci tudi odhajajo. Novi veter na češkem ni prizanesel niti Masarykovemu sinu in njegovi hčerki, Sin Jan Masaryk je bil češkoslovaški poslanik v Londonu, pa bo stopil s koncem tega meseca v pokoj. Za naslednika se bje že hud boj. — Pa tudi Masarykova hčerka, dr. Alice Masarykova, je odložila predsedstvo češkoslovaškega »Rdečega križa«, katerega je vodila od prevrata naprej popolnoma nesebično brez vsake nagrade.

Od skupnega števila 369 pivovarj je CSR izgubila 120.

Dr. Schacht pojde v London. Predsednik nemške državne banke dr. Schacht bo v kratkem obiskal London, kjer se bo sestal s predsednikom angleške državne banke in razgovarjal o novih trgovinskih pogajanjih med obema državama. Dr. Schacht naj bi tudi v Angliji pripravil teren za splošno gospodarsko zblizanje z Nemčijo. V Angliji pravijo, da se bo morala Nemčija odreči dosedanjih svojih gospodarskih metod v mednarodni trgovini, ako bo hotela gospodarsko sodelovati z Anglijo.

Lidove Noviny poročajo, da je francoski zunanji minister Bonnet povzročil ob priliki večerje na čast zunanjemu ministru v Ribbentropu sledečo neveselost: K slavnostni večerji v Elizejski palači je Bonnet povabil ves ministere.

Jože (M) 377, Leskovšek Franc in Škerjanc Franc (M) 763, Stanko Jurij in Mravljje Milan (M) 1191, skupaj dr. Maček 2331; Zupančič Ivan in Siberer Ignac (Lj.) 20. Skupno je volilo 12.405 volilcev.

Srez Radovljica: dr. Šmajd Albin (St.) 5194, dr. Stanovnik Aleš (M) 1341, Pavel Olip (M) 1922, skupaj dr. Maček 3263, Križišnik Vinko (Lj.) 92. Skupaj je glasovalo 8549 volilcev.

Doma in po svetu

strski svet, izvzemši dva ministra, ki imata cer v Franciji zelo važna resora, to je ministra kolonij Mandla in ministra narodne vzgoje Zaya, ki se sicer smatrata za najodličnejša člana francoske vlade. Vzrok: oba sta židov a člana vladajoče radikalne stranke.

Švicarski finančni minister dr. Mayer, k je že od leta 1929. bil v vladi, je najavil, da bo podal v kratkem ostavko.

Stavka kovinarjev v Franciji. V St. Nasaire je izbruhnila stavka v kovinski industriji, ki izdeluje material za vojne ladje.

50 milijonov funtov šterlingov bo baje posodila Anglija Franciji. Tozadevna pogajanja med Parizom in Londonom so se že pričela. Francoska vlada namerava to veliko posojilo porabiti za oboroževanje.

Opušteni ljudski komisarji pred sodišče. Iz Moskve poročajo, da bodo bivši ljudski komisarji: Smynrov, Bakulin, Ryskov, Pahamov, Popov in Čubar postavljeni pred sodišče.

Podmorski predor Japonska—Koreja. Japonska vlada proučuje načrte za zgradbo podmorskega predora, ki naj bi vezal Japonsko z azijsko celino v Koreji. Zgradba predora bi stala poldruhu milijard jenov. Vprašanje podmorskih predorov je na dnevnem redu že desetletja. O podmorskem predoru, ki naj bi vezal Francijo z Anglijo, je bilo govora že za časa Napoleona. Istotako se je že mnogo pisalo o podmorskem predoru pod gibraltarsko morsko ožino. Vse pa je ostalo samo pri besedah in načrtih. Taki predori bi požrli ogromno denarja. Varni pa bi najbrž ne bili preveč, še manj pa rentabilni. V času, ko se čezdalje bolj razvija letalski promet, ki lahko mnogo hitreje poveže celine in otoke med seboj, se zdijo načrti za gradbo podmorskih predorov bolj fantazija, kot pa realnost.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Zanimivo javno glasovanje v Zedinjenih državah. V ameriških Zedinjenih državah je izvedel »Zavod za javno mnenje« javno glasovanje o preganjanju židov in katolikov v Nemčiji. Postopek proti katolikom v Nemčiji je obsodilo 97 odstotkov, proti židom pa 94 odstotkov glasovalcev. Načelo svobode torej v Ameriki v polnem obsegu priznavajo.

Srečna Avstralija. Avstralska vlada je sklenila oprostiti prebivalce severne Avstralije plačanja dohodninskega davka za dobo 10 let, nadalje od davka za ribarsko proizvodnjo, znižala pa bo davek na petrolej in živinorejo.

Žena bivšega ruskega generala Skoblina se bo morala zagovarjati pred pariškim sodiščem radi sodelovanja pri ugrabitvi svojega moža.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

**»OGENJ«
MARIBOR**

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemna, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik našega društva.

„Ogenj“, Maribor, Koroščeva ulica 8

no se mu je utrnila solza kot izgubljenemu otroku ter mu spolzela po licu.

»Nič ne pomaga, denarja ni,« je zopet zamrmral in krenil proti svojemu stanovanju, ker drugega mu ni kazalo.

Doma je brez obotavljanja legel v posteljo in zleknil svoje ude po ležišču ter začel sanjati o delu in boljši bodočnosti. Noč je bila zelo hladna in mrzli veter je pihal od zapada preko goratih pokrajin.

Trkanje je Luko predrnilo iz spanja. Prizhajalo je od kuhinje in kmalu je začul besede: »Hej, klada, ali še spiš!«

Sedaj se je šele Luka spomnil, da Janez razbija po vratih. Urno je skočil iz postelje in odprl vrata, da je Janez lahko vstopil.

»Dobro jutro, Luka!«

»Dobro jutro tudi tebi!« je odgovoril Luka in se začel opravičevati, da je prav trdno spal. Bobnanje po vratih ga je šele predrnilo.

Luka je stopil v drugo sobo in vrgel nase obleko, katero je bil odvrzel od sebe, ko se je podal k počitku. Nato je zakuril v pečici in pristavil lonček s kavo in jo pogrel. Z zajtrkom je bil kmalu gotov.

»No, sedaj pa le poldiva,« je Janez opomnil Luko.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

Draginja je narasla

Kaj pove poročilo Narodne banke?

Narodna banka poroča, da so se cene blagu in življenjskim potrebščinam, ki jih vodi v svojem seznamu, dvignile in sicer v tretjem trimesečju za 1.9 odst., a v prvih devetih mesecih letošnjega leta za 7.8 odst. nasproti ustreznemu času v preteklem letu. Indeks cen na drobno pa je skočil v tretjem trimesečju za 10.6 odst., a v prvih devetih mesecih za 12.1 odst.

CELJE

Zima trka na duri.

S strahom in obupom pričakuje delavstvo zime, ki se bliža z naglimi koraki. Delavec edini ve, kaj se pravi preživeti zimo v mrzlih, vlažnih luknjah in povrh vsega še lačen. Zlasti prizadeto je sezonsko delavstvo, ki je z nastopom slabega in mrzlega vremena ob poslednji zaslužek. Poglejte si, kako izgleda v družini sezonskega delavca sedaj na zimo, ko ji manjka kruha! Sezonski delavec, ki je bil zaposlen pri regulaciji Savinje, nima na zimo ne zaslužka ne podpore; živi, kakor da je izobčen iz človeške družbe. Pa tudi sicer moramo grajati, da se pri sezonskih delih zaposluje ljudi, ki pridejo s polno bisago živili za ves teden v naprej, od kdo ve kod, dočim za domačina, ki živi res samo od dela svojih rok, ni zaposlitve. Poklicani naj se zavzamejo za to, da bo domače delavstvo, ki je v resnici navezano same na zaslužek, našlo delo pred drugimi. Podjetje Nassembeni, ki vrši regulacijska dela, se tudi nikakor ne more spoprijazniti s § 209 obrtnega zakona, po katerem ima delavec, ki zbolí, pravico do podpore v prvem tednu bolezni. Delo je naporno in ni nič čudnega, ako delavec, ki je izpostavljen vsem vremenskim nepravilnostim, zbolí. Zato je tembolj obsodbe vredno, ako se delavca, ki je zbolel in potem zahteval enotedensko mezdno odškodnino, seveda pod drugo pretvezo. Delavci imamo navado, da radi tarbam, da bi si pa pomagali s složnim nastopom, o tem pa le neradi slišimo. Ako se o tem govori, potem jih je velika večina med nami, človeki, ki jih ne jemlje resno ali pa jih upoko takih besed ne jemlje resno ali pa jih upoko števajo samo do prve težje preizkušnje. Zato pa še vedno velja, kar je zapisal Cankar v svojem »Hlapcu Jerneju«: Gospodar je gospodar in hlapec je hlapec.

Opazovalec

Cankarjeva proslava. Vse sodruge in prijatelje »Vzajemnosti« opozarjamo na Cankarjevo proslavo. Celjsko delavstvo naj pokaže, da zna ceniti velikega pokojnika in njegova dela, ki so mnogo pripomogla k prebujenju.

Seja K. M. O. v Celju bo v ponedeljek, dne 19. t. m. točno ob 20. uri. Vabimo vse odbornike, da se seje sigurno udeležijo. Dnevni red zelo važen, posebno razgovor o predpripravih za volitve obratnih zapnikov. Sodrugi, storite svojo dolžnost v polni meri!

Cankarjeve knjige so na razpolago v upravi »Delavske Politike« v »Delavski zbornici« v Celju. Sodrugi prijatelji dobre in koristne knjige segajte prido po njih, dokler je še kaj zaloge. Prijatelji, agitirajte in širite našo knjigo in naše delavsko časopisje.

Garantirani trajni kodri din 40. Frizerski salon FRAJLE, Kralja Petra cesta.

BRASLOVČE

Zelo se jeze na nas, ker delavci mislimo s svojo glavo in ne tako, kot bi želeli drugi. So nekateri patroni, ki nas strašijo s hudičem in biričem, da bi nas odvrnili od naše poti, pa ne bo nič. Pravijo nam: Kaj boste vi, magari, če vas je večina, mi bomo ostali! — Z. — B. — D.

JESENICE

O poteku volitev na Jesenicah poroča »Slovenec«: »V zadnjih urah pred volitvami je tovarna sicer izobesila (samo v nekaterih obratih) tipkano okrožnico, da priporoča listo JRZ, da pa noče vplivati na svobodo posameznika. Organizacija JRZ na Jesenicah je morala nato na svoje stroške po letkih razglasiti delavcem to okrožnico. To je bilo toliko bolj potrebno, ker so bili razglasili KID takoj potrgani z uradnih razglasnih desk (to je bilo v 1924). Tudi radio je prinesel v soboto zvečer razglas KID.«

HOTINJA VAS.

17-letna mladenka v prostovoljno smrt. V ponedeljek, dne 12. t. m. si je prostovoljno končala življenje 17-letna tovarniška delavka Katarina Krivec, doma iz Hotinje vasi. Vrgla se je pod tovarni vlak, ki vozi v zgodnji jutranji uri iz Maribora. Popolnoma razmesarjeno truplo so našli v bližini železniške postaje Rače-Fram. Vzrok samomora še ni znan. Težko prizadetim svoicem izrekamo naše sožalje!

STUDENCI PRI MARIBORU

Proslava 20-letnice Jugoslavije je »Ljudska univerza« priredila na državni praznik 1. decembra. Otroci deške ljudske šole so uvodoma izvajali zborni deklamacijo »Pred 20. leti« in prizor iz Goličevih »Petrčkovih sanj« (Kralj Matjaž in Alenčica). Gosp. prof. Baš je predaval o zanimivem vprašanju »Kaj nam je prinesla Jugoslavija v 20. letih?« Obisk je bil odlični in občinstvo izredno zadovoljno.

Širite naš list!

LJUBLJANA

II. (44.) delavski prosvetni večer »Vzajemnosti in Zarje«

vprizori v spomin 20-letnice smrti

IVANA CANKARJA

v četrtek, dne 15. decembra 1938 v dvorani »Delavske zbornice« v Ljubljani s pričetkom ob 8. uri zvečer spominski večer z naslednjim sporedom v režiji Bruna Lebana in režiji Jakobša Ispopa:

1. Čulkovski: Cankarju, recitira Polde Demšar.
2. Cankar-IV. Vuk: V temi, Enodejanka, sodeluje šestletna Danica Kukman in
3. Ivan Cankar: Martin Kačur., odlomek, Polde Demšar.
4. Predavanje o Ivanu Cankarju.

5. Pahor: Blagor mu, žalostinka, izvaja godba »Zarje«.

6. Ivan Cankar: Citat iz Cankarjevega dela.

7. Gregorc: Žalostna gmajna, igra godba »Zarje«.

8. Ivan Cankar, O, domovina, odlomek.

9. Ivan Cankar: »Hlapci«, 3. dejanje, sodeluje Ispop, Demšar, Kardelj.

Vstopnina din 8, 6, 4, stojšča din 2. Med predstavo vstop ni dovoljen.

Vstopnice se dobe v Strokovni komisiji, I. nadstropje, Delavska zbornica v Ljubljani.

MARIBOR

Ne bo zastoja v tekstilnih tovarnah? Kakor smo že poročali, je pretila nevarnost, da bodo tekstilne tovarne omejile svoje obratovanje vsled pomanjkanja preje oz. bombaža, ki se uvažuje iz inozemstva, ker Narodna banka ni stavila dovolj deviz na razpolago, ki so potrebne za nakupovanje v inozemstvu. Po najnovejših poročilih je to vprašanje sedaj srečno rešeno in devize za nabavo bombaža ter volne v inozemstvu zagotovljene. Devize si more država nabaviti seveda samo s tem, ako pospešuje trgovino z neklirinskimi državami, t. j. z državami, ki nam naše pridelke plačujejo v gotovini in ne samo v strojih in podobno, kot to delata Nemčija in Italija.

Letošnja mila zima je omogočila, da se dela na stavbah nepretrgano napreje. S tem je mnogim delavcem olajšan njihov položaj. Četudi je zaslužek skromen, je pa vendarle bolje nekaj kot nič.

Mariborska riba je vendar zaplavala v prave vode. Nedavno tega je »Toti list« prinesel karikaturu, ki kaže mariborsko ribo nad ozkim pasom suhe zemlje, ki jo obdajata dva politična veletoka. Pod sliko pa je bilo vprašanje: Kam le se bo vrgla mariborska riba? Dolgo ni bilo treba čakati na to. Mariborska riba je zaplavala v pravo vodo.

Po zaključku volilnega boja razmotriva »Slovenec« o veliki agilnosti štaba, ki je vodil vo-

ilne operacije in letečih kolon, katere so skrbele za lepljenje številnih lepakov.

Ni več, ni več! Vzklika »Slovenec«. Pa se vendar ne izplača toliko krika za nekaj, česar ni več.

Največji zvon. — Frančiškani so si nabavili največji zvon v državi. Ze samo spravljane zvana v zvonik je povzročalo preglavice. Sedaj žagajo šele jarem, na katerega bodo obesili zvon.

Vpepeljitev. Dne 11. t. m. je umrl po daljšem bolehanju 19 letni srednješolec Franc Jerina. Pokojni je bil član društva »Ogenj« v Mariboru. Njegovo truplo je bilo v torek, dne 13. t. m. prepeljano v Gradec v ondotni krematorij, kjer bo te dni vpepeljeno. — Društvo »Ogenj« v Mariboru je doslej vpepeljilo že 22 svojih umrlih članov.

Napravite hodnike! V Prešernovi ulici, ki je že precej obljudena, bi bilo treba napraviti hodnike iz asfalta ali pa granitnih kock vzdolž vrta »Dijaškega doma« in pa Jemčevega vrta, da bi ob dežju ljudem ne bilo treba brodirati po blatu ali pa hoditi sredi ceste, ki je za vozni promet, pa vendar manj blatna kot pa tobožnji hodniki za pešce.

Narodno gledališče: Sredo: zaprto. Četrtek: ob 20. uri: »Aida«. Red D.

Stanje članstva OUZD v Ljubljani meseca septembra 1938

V mesecu novembru 1938 je imel OUZD v Ljubljani povprečno 101.824 zavarovancev, in sicer moških 65.293, ženskih 36.351. V primeri z lanskim letom istega meseca več 2967 zavarovancev (moških več 1961, ženskih 1035).

Bolnikov je bilo skupaj 2650, oziroma 110 manj kakor lani.

Povprečna dnevna mezda je znašala din 25.28 (moška din 28.11, ženska din 20.24) ter je v primeri z lanskim letom višja za din 1.14.

Celokupna zavarovana mezda (dnevna) je

znašala v tem mesecu din 2,574.397.60, lani pa din 188.222.40 manj.

Število zavarovancev se še vedno nahaja na višini nad 100.000.

Povprečna dnevna mezda je okoli 5 odst. višja kakor lani; če se pa primerja s celotnim stanjem, opažamo, da že od spomladi porast mezd vidno pojema.

Zdravstvene razmere delavstva so letos povoljneje kakor lani. Odstotek bolnikov se je namreč znižal za 0.19 odst.

Strokovni mezdni uradi v Veliki Britaniji

Strokovni mezdni uradi (Trade Boards) so bili v Veliki Britaniji osnovani s posebnimi zakoni, in sicer iz leta 1909. in 1918. Zakona določata svobodno izvoljene mezdne urade, ki se na zahtevo osnujejo za posamezne stroke. V uradih so zastopani delavci in delodajalci in dodeljeni neodvisni člani. Določene najnižje mezde (sporazumne) potrjuje minister. Določene mezde so obvezne za obe strani. Uradi imajo obenem nalogo, da ščitijo primeren socialni položaj delavstva.

To je bil temeljni namen zakona iz leta 1909. ki se je 1918 izpopolnil v toliko, da minister po potrebi lahko zahteva ustanovitev takih uradov še v drugih strokah. Sedaj ima Velika Britanija 48 takih strokovnih mezdnih uradov.

Minister sme zahtevati odločitev v smislu zakona samo, če ni primerne organizacije, ki bi uredila mezde.

Mezdni uradi smejo snovati okrajne odbore, ki so pa le posvetovalni organ mezdne urada. Za posamezne stroke se morejo snovati okrajni mezdni uradi, ki so podrejeni strokovnemu mezdnemu uradu.

Strokovni mezdni urad sestoji iz enakega števila delavcev in delodajalcev ter nekaj neodvisnih članov. Število članov se menja po obsežnosti interesov od 6 do 24 na vsaki strani. Običajno dodeli oblast tri neodvisne

člane (izjemoma dva moška in ena ženska). Predsednik in podpredsednik sta imenovana člana. Delegate pa volijo v urad delavske in delodajalske organizacije. Imenovani člani morajo biti nepristranski in jih morata obe stranki priznavati.

Poslovna doba uradov traja dve leti; po dveh letih se stanje pregleda, če so morda potrebne izpremembe.

Glavna naloga uradov je, da določajo najnižje dopustne mezde v posameznih strokah. Čim urad mezde sklene, obvesti o sklepu obe stranki, ki morata, če hočeta, ugovarjati v dveh mesecih, da se mezde iznova obravnavajo. Če ni ugovora, potrjuje minister minimalne mezde. Delodajalci, ki plačujejo nižjo mezdo, so kaznjivi in morajo nadomestiti prikrajšano mezdo delavcem.

Zakon določa še mnogo podrobnosti, ki jih tukaj ne moremo navajati. Glavno se nam pa zdi dejstvo, da se minimalna mezda določa od slučaja do slučaja po zastopnikih delavskih in delodajalskih organizacij ter z ozirom na življenjski standard, ki mora biti bitna podlaga vsake regulacije mezd.

Kljub tej razmeroma svobodni delavski zakonodaji živi angleški delavec trikrat boljše kakor naš in prosperiva industrija.

Mezdni uradi omiljujejo mezdne spore, ker v njih svobodno sodelujejo oboji interesenti.

Iz Češkoslovaške

Novi češki prosvetni minister dr. Kapras je

sporočil novinarjem svoj delovni program. — Pravi, da se je njegov delokrog znatno zmanjšal, ker je odpadlo mnogo šol v zasedenem ozemlju in ravnotako ne spadajo več pod njegovo oblast slovaške šole. Treba bo radi tega reducirati učiteljsko osebje in pride zato zopet na dan vprašanje poročenih učiteljic. Šole pa bodo morale biti vnaprej narodne in krščanske. Vsled tega je potrebna revizija učnih knjig, obveznega čtiva itd. V šolskih sobah bosta samo dva znaka, t. j. državni znak in križ, ne pa več slike prezidentov. (Na ta način bodo odstranili iz šol tudi sliko prezidenta osvoboditelja T. G. Masaryka, op. ur.). Država bo vzdrževala tudi češke šole za manjšine v inozemstvu, zlasti v Nemčiji.

20 milijard Kč za javna dela. Oslabljena češkoslovaška republika, ki je po prebivalstvu komaj polovico tako velika kakor naša država, bo votirala 25 milijard dinarjev za javna dela in s tem pospeševala gospodarstvo in zaposlenost svojih ljudi zaradi krize, ki jo je zadela po katastrofalni okrnitvi njenega teritorija.

Gradnja velike avto-ceste v ČSR. Češkoslovaška vlada je sklenila zgraditi veliko cesto, ki bo vezala zapadno Češkoslovaško s Podkarpatsko Rusijo. Pri teh delih bo zaposlenih 100.000 delavcev skozi 5 let. Stroški za to cesto bodo znašali 3.5 milijard Kč. Leta 1939. bodo zgradili prvih 300 km te ceste.

Sodelovanje med Slovaki in Nemci. Nemci sistematično in z uspehom vršijo svojo propagando v Slovaški. Te dni se je vršilo v kraju Hand'ou na Slovaškem manifestacijsko zborovanje, na katerem je govoril slovaški minister dr. Durčanski in zastopnik Nemcev, ter sta oba slavila sodelovanje Slovakov in Nemcev. Med govori so klicali »Slovaška brez židov« in končno zapeli »Hej Slovaci« in »Die Banner hoch«. — tako je vsaj poročal slovaški radio-napovedovalec iz Dunaja.

Vrnitev prof. dr. Tuka. V torek popoldne se je vrnil v Bratislavo bivši slovaški poslanec prof. dr. Tuka, ki je bil pred leti obsojen radi svojega veleizdajalstva v 20-letno ječo, a pozneje pomiloščen. Sedaj se je dr. Tuka vrnil v Bratislavo kot mučenik in bil slavnostno sprejet.

Težavna selitev kaznilnic. Češkoslovaška je izgubila z novimi mejami tudi kaznilnice in mora sedaj svoje kaznjence seliti iz zasedenega ozemlja. »Pravo Lidu« poroča, da so te dni pripeljali v Plzen v tamošnjo borsko kaznilnico posebni transport 80 takih zločincev, ki so bili vsi zvezani po 4 in 4 z verigami in obdani z orožniki in kaznilniškimi pazniki. Na kolodvoru se je zbralo ogromno ljudi, ki so opazovali dolgi sprevid kaznjencev, ki je spominjal na znane transporte kaznjencev na Hudičeve otoke.

V Chustu, novem glavnem mestu Podkarpatske Rusije bo v kratkem ustanovljena radio-oddajna postaja, ki bo namenjena vsem Ukrajincem.

Avtostrada Praha—Podkarpatska Rusija. General Nosek, kateremu so poverjene priprave za novo avtomobilsko cesto preko cele države od Prage na Podkarpatsko Rusijo, je podal novinarjem situacijsko poročilo. Priprave za cesto se baje vršijo zelo intenzivno in pospešeno, a bodo vendarle trajale najmanj do pomladi, ko začne z delom. Zaposlitvi mislijo pri tem do 60.000 delavcev, a razen tega še za stranska pripravljalna dela 40.000. Cesto bodo zagotovili v petih letih.

Jugoslovanski koncert v Pragi. V proslavo državnega praznika Jugoslavije se je vršil dne 1. decembra v Pragi običajni slavnostni koncert v Občinskem domu, katerega se je udeležil naš poslanik dr. Protič, predsednika poslanske zbornice in senata Malypeter in s. dr. Soukup ter drugi odlični zastopniki oblasti, gospodarskega in kulturnega sveta.

»Prodana nevesta« prvič v Angliji. V mestu Liverpoolu na Angleškem so te dni prvič predstavljali češko opero »Prodano nevesto«. — Opera je imela popolen uspeh in jo bodo v kratkem dajali tudi v Londonu. Angleži so v svoji državi prvič slišali to Smetanovo opero.

Samo 50 dijakov na univerzi. Slovaška je imela do zadnje krize svojo tehniko v Košicah. Ker so to mesto zasedli Madžari, se je tehnika preselila v Turčanski sv. Martin, kjer pa se je doslej vpisalo samo 50 slušateljev na to visoko tehnično šolo. To dejstvo je zelo značilno za sedanje razmere v Slovaški, kjer še vedno divja gonja proti Čehom in v novejšem času tudi proti židom.

Roosevelt strokovnim organizacijam

Kako govori predsednik Zedinjenih držav o delavstvu.

V naslednjem prinašamo pismo predsednika Zedinjenih držav Severne Amerike, Roosevelta, naslovljeno na kongres ameriških strokovnih organizacij, ki se je pred kratkim vršil v Houstonu. Dejstvo, da se ta kongres vrši v Houstonu, kaže na to, da je delavstvo v tej državi v veliki nevarnosti.

Preseneča vsebina pisma, zlasti pa ton, v katerem je sestavljeno.

Roosevelt se obrača iz lastnega nagiba in v domala očetovskem tonu na strokovne organizacije, kot odgovorne ustanove ljudske skupnosti!

Roosevelt pozivlja strokovne organizacije, da naj v svojem lastnem interesu ostanejo enotne!

Poslanica Roosevelta je naslovljena na predsednika strokovne zveze (Af of L) in se glasi:

»Ljubi prezident Green, prijazno Vas naprošam, da sporočite udeležencem 59. kongresa Af of L moje tople pozdrave. Rad bi se odzval Vašemu povabilu in osebno prisostvoval kongresu, toda v sedanjih kritičnih dneh je potovanje v Houston za me nekoliko predolgo.

V teku mojega in Vašega življenja so se delovni pogoji in mezde v večini pokrajin države znatno izboljšali. Ta rezultat je bil v največji meri dosežen s pomočjo organiziranega delavstva. Toda treba bo storiti še mnogo.

Sklepanje kolektivnih pogodb je eno izmed najboljših sredstev za gojenje pravičnih in naprednih odnošajev med ljudmi. Na industrijskem področju je za sklepanje kolektivnih pogovorov in vodenje pogajanj potrebna delavska organizacija.

Upam, da boste posvetili svojo pozornost vprašanju, ki me vedno za-

nima in preizkusili sredstva ter pota, kako omogočiti enakomerno zaposlitev delavstva in dvigniti njegovo kupno moč. Važno je, koliko zasluži delavec letno za se in svojo družino. Toda, ni to važno samo zanj, za njegovo gospodinjstvo doma, ampak za gospodarsko življenje vse države. V mnogih panogah industrije in mnogih poklicih je na milijone Američanov, ki trpe vsled nezadostnih mezd, predolgega delovnika ali obojega hkrati.

Ker imam že več kot četrto stoletja med funkcionarji Af of L in njemu priključenih organizacij toliko znanec in prijatelj, želim, da bi kongres na široko odprl vrata stremljenju za mir in napredek v vseh zadevah organiziranega delavstva. Ako so prvaki organiziranega delavstva v stanu, da vzpostavijo mir in harmonijo med različnimi mnenji in pravci v vrstah delavstva, bodo s tem v veliki meri dvignili njegov ugled v državi in preprečili kvarne posledice, ki so sicer neizbežne za delavstvo.

Vsem zastopnikom delavcev in podjetnikov pripravim, da si prečitajo poročila cele vrste znanih Američanov, ki so jih napisali letošnje poletje o odnošajih med podjetniki in delavci v Angliji in na Švedskem. Najznačilneje v teh poročilih je, da je v obeh deželah sodelovanje, sporazum in mir poprej pravilo kot izjema.

Upam, da bo kongres rodil dobre sadove in da si boste vedno svesti idealov velike socialne in gospodarske varnosti.

Prisrčno pozdravlja:

Franklin D. Roosevelt.

Razno

Ali je možna tudi revizija krstov? Slovaški poročevalec dunajske radiodajne postaje je v pondeljek poročal, da se je dalo zadnji čas na Slovaškem mnogo židov krstiti in pristopilo v katoliško vero, da pa tega katoliški duhovniki na Slovaškem ne odobravajo, češ, da se židje ne dajo krstiti iz prepričanja in kesanja in da bodo radi tega baje izvršili revizijo teh katoliških krstov. Ne moremo si prav predstavljati, kako bi bila mogoča takšna revizija, ker je krst vendar sveti zakrament, ki ga lahko zgubi krščeni le z odpadom od katoliške vere, ali pa z izobčenjem, kar pa more izvršiti le papež. — V isti sapi je poročevalec vedel povedati, da se Slovaki ne zadovoljijo več s samo avtonomijo, ampak hoče doseči njihov vodja, poslanec Sidor, popolno samostojnost Slovaške, torej ločitev od Češke. Nadaljnjo novico je povedal ta dunajski vseznalec, da je bivši zunanji minister dr. Krofta tajno zapustil Prago in odšel v Pariz, da bo tam z dr. Beneševimi prijatelji deloval proti sedanji češkoslovaški vladi. H koncu je še napovedovalec ponovil iz nedeljskega govora dr. Sidorja, da se odslej ne bo smel iz Slovaške izseliti niti en Slovak več. Samo da se ne bo Sidorjevo prorokovanje tako izpolnilo, kakor izjava slovaškega predsednika, ki je dr. Tise, ki je ob nastopu svoje vlade rekel, da ne bo dal Madžarom niti ene slovaške duše in niti pedi zemlje. Komaj je petelin trikrat zapel, pa je odstopil dr. Tiso Madžarom stotisoč slovaških duš in tudi tisoče in tisoče kvadratnih kilometrov slovaške zemlje.

Izumitelj brezdimnega smodnika umrl. V Washingtonu je umrl kemičar Charles Edward Monroe, ki je izumil brezdimni smodnik.

2.100.000.000 ljudi živi na zemlji. Po podatkih statističnega urada društva narodov je bilo koncem l. 1936. na zemlji 2.134 milijonov ljudi. Ne vstevši Kitajske, se je prebivalstvo zemlje l. 1937. pomnožilo za 18 milijonov, to je 1.1 odstotka. Nad polovico vseh ljudi živi v Aziji: Indija ima 374 milijonov, Kina približno 450 milijonov prebivalcev. Japonska šteje 72 milijonov, s prekomorskimi posestvi pa okroglo 100 milijonov. Sovjetska zveza šteje 178 milijonov, ostala Evropa, brez Rusije, pa 397 milijonov prebivalcev. Nemčija ima z zadnjimi teritorialnimi pridobitvami 79 milijonov, Anglija 47, Italija 44, Francija 42 in Poljska 35 milijonov. V Združenih državah ameriških živi 130, v državah Južne Amerike pa 90 milijonov ljudi.

Oglje najcenejša pogonska sila. V ČSR so strokovnjaki ugotovili, da je premog in nafta mogoče nadomestiti z ogljem, če že ne popolnoma, pa vsaj v veliki meri. Oglje je najcenejša pogonska sila. Iz 1.2 kg lesa se v posebnem generatorju pridobi toliko plina, kot iz 1 l bencina, iz 2 kg lesa pa toliko plina kot iz 1 l nafte. Toda 1 kg oglja je petkrat ceneji od 1 litra bencina. V Franciji se uporablja oglje kot pogonska sila zlasti v armadi, potem pa tudi za pogon motornih vlakov. 12 cilindrični motor z 21 l vsebine in 210 konjskimi silami, kakršni se uporabljajo pri motornih vlakih, porabi pri prevozu 100 oseb na daljavo 100 km in hitrosti 100 km na uro oglja za 22.50 frankov. Preračunano na osebo in kilometer znaša to nekaj nad 2 tisočinki franka. Z uporabo oglja kot pogonskega sredstva je mogoče ogromno poceniti voznino in tudi na ta način povečati promet.

Najvišje betonska stavba v Evropi. Tvrška Bat'a gradi v Zlinu novo upravno poslopje svojih podjetij, ki bo imelo 17 nadstropij in je visoko 70 m.

Ladje iz aluminija nameravajo pričeti graditi v Nemčiji, ker primanjkuje železa in jekla. — Baje imajo tudi nekatere države, kot Norveška, Belgija, Francija, Holandska in Italija del svojega vozovnega parka iz aluminija.

Književnost

Flammarión Camille — pisec leposlovnih del, ki so tipični primeri socialistične literature. Kdor tega ne verjame, naj vzame v roke novembrsko številko »Mladike« ter si prebere razpravo g. Franceta Vodnika pod naslovom »Slovensko leposlovje v letih 1918—1938!«. Med drugim bo našel tam tudi to-le »odkritje«: »Posebno skupino tvorijo pisatelji socialne tendence. Tu je treba predvsem omeniti Angela Cerkvenika, čigar povesti »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« (1929), »Orači« (1932), »Poslednji dnevi človeka« (1931) so tipični primeri »socialistične« literature.« Če bi bil g. France Vodnik prebral vsaj naslovno stran dela »Poslednji dnevi človeka«, bi bil moral opaziti, da gre v tem primeru za nekoliko skrajšan prevod drugega dela Flammariónove povesti »Konec sveta«. Ugotoviti je zatoj potrebno, da tu sploh ne gre za leposlovno delo, da ne gre niti za originalno slovensko delo, marveč za prevod poljudno-znanstvenega Flammariónovega dela o zemlji in vesmiru! Naposled je potrebno ugotoviti še to, da g. France Vodnik tega dela sploh ni prebral, ker ne bi bil drugače mogel ustreliti takšnega kozla. In naposled: Ali nismo upravičeni sklepati, da g. France Vodnik še marsikatero drugega dela, o katerem je izrekel takšno ali drugačno kategorično sodbo, sploh ni prebral? — ok.

Amerika enotna proti ostalemu svetu

Vseameriška konferenca v Limi.

V glavnem mestu republike Peru, v Limi, je pričela zasedati dne 10. decembra t. l. vseameriška konferenca, katere se udeležujejo po svojih zastopnikih 21 držav južne, srednje in severne Amerike.

To posvetovanje ima velik pomen glede ureditve odnosov vseh ameriških držav med seboj, kakor tudi z ostalim svetom. Ameriške države bodo v bodoče enotno nastopale ter v političnih in gospodarskih vprašanjih, v kolikor se tičejo odnosov z državami izven ameriškega kontinenta. Tako povezane bodo ameriške države predstavljale ogromno silo, pred katero bodo morale kapitulirati vse ostale sile, zlasti v Evropi, ako bi se kdajkoli hotele postaviti po robu bloku ameriških držav.

Ob otvoritvi konference je govoril predsednik republike Peru general Renavides. V svojem nagovoru je podal pregled razvoja južno- in srednjeameriških držav od njihovega postanka pa do politične in narodne samoosvojitve, ki

so si jo priborile kljub odporu Evrope. Moralna enotnost, je nadaljeval Renavides, je največje dobro Amerike, ki hoče biti močna, da bo spoštovana. — Toda to stremljenje ne sme imeti za posledico niti političnega, niti gospodarskega imperializma ameriškega kontinenta. Ameriške države bodo varovale svojo neodvisnost in uredile svoje odnose s mednarodnimi dogovori. — Naloga ameriških držav je varovati skupne interese vseh narodov in držav, ne pa jih razdvajati.

* * *

Vsem poverjenikom!

Da si priborimo stroške z razpošiljanjem okrožnic prosimo tem potom vse naše poverjenike, da prično takoj z zbiranjem novoletnih voščil. Naročila z različno pisanim besedilom pošiljajte sproti. Velikost in ceno oglasov vidite v lanskoletni novoletni številki »Delavske Politike«, katero smo Vam pretekli teden dostavili.

Delavski pravni svetovalec

Pogodba o prevžitku.

Vprašanje: Ko sta mi oče in mati izročila posestvo, sta si izgovorila dosmrtni prevžitek. Mati je umrla, ali očetu prevžitek ostane? Izgovorjena je prosta kurjava za potrebo. Ali je dovolj, če očetu odkazem stoječe drevo in odpadle veje? K prevžitku spada tudi pravica do reje dveh kokoši ob piči prevžitkarjev. Ali lahko preprečim, da mi kokoši ne bi delale skode po njihavih?

Odgovor: Očetu ostane prevžitek v kljub materini smrti, seveda tisti, ki je zanj določen. Glede drv gotovo piše pogodba, kdo jih je dolžan pripraviti. Če pa nič ne piše, velja običaj. Če Vam kokoši očeta delajo škodo, jih imate pravico zapoditi s svojih njiv.

Odpravnina pri Bratovski skladnici.

Vprašanje: Pet let sem delal v rudniku kot strelski mojster in sem sedaj star 74 let. Ali imam pravico do odpravnine, ker sem bil zavarovan pri bratovski skladnici?

Odgovor: Po določbah pravil Bratovske skladnice imajo člani, ki še niso dovršili 10 let vstevnega polnopravnega članstva pravico do odpravnine v znesku 70 odst. za nje dejansko vplačanih prispevkov brez obresti, ako trajno onemorejo. Z ozirom na Vašo starost je nedvomno, da ste že trajno onemogli in Vam bo zato Bratovska skladnica morala izplačati odpravnino.

Obvezna poroka (Dobrava)

Vprašanje: Pri nekem trgovcu sem se zadolžil. Ker imam sedaj zopet službo, mi je trgovec za preostali dolg zarubil plačo, obenem pa se je tudi vknjižil na posestvo poroka, ki mu je jamčil za me. Ali je trgovec bil upravičen se vknjižiti, če že meni rubi plačo?

Odgovor: Dokler niste Vi kot glavni dolжник plačali vsega dolga, je upnik vedno upravičen zahtevati plačilo tudi od poroka, ki se je zavezal kot porok in plačnik, kar se je očitno

Iz lastne pletarne

damske jopce od Din 25.— naprej
moške " od Din 35.— "
otroške " od Din 12.— "

tudi po meri tekem 6 ur, po najnovejših modelih in barvah izdeluje

„Luna“ samo Glavni trg 24

Domače kollne v soboto in nedeljo, dne 17. in 18. t. m. v gostilni

Sagadin (prej Sel) Zrkovci

Vsi prijatelji domače delikatese in dobre kapljice vljudno vabljani.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zastužek. Dopist „Anos“, Maribor. Orožnova 6.

Posteljno perje

od Din 8.— naprej, kemično očiščeno se dobi pri

„Luna“ samo Glavni trg 24

MALI OGLASI

Franc Kormenn'ov nasl. Karl Raag

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. O. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

KONFEKCIJA

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2

Nasi čitatelji! Zbirajte najcenejše pri naših inserentih!

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18 in Turbarjeva ulica, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospe in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila dobro in po kulantnih cenah znana tvrška JUSTIN GUSTINCIC, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za korektur izdaja in urejanje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.